

OOSTENDE IN DE VORIGE EEUW..

Lange Helle 3/4

Dirk Beirens

OOSTENDE OMSTREEKS 1859.....EN.....OMSTREEKS 1885

1859: Leopold II, hertog van Brabant, verheugt zich over de geboorte van zijn zoon Leopold (die tien jaar later zal sterven) en heeft het moeilijk met zijn verbitterde en vereenzaamde vader (die zes jaar later sterven zal).

In Oostende onderzoekt men de grondlagen en boort men tot op een diepte van 315m o.a. in Den Hof (Leopoldpark) om drinkwater boven te halen. Dit drinkwaterprobleem zal pas in 1923 definitief opgelost worden door een rechtstreekse verbinding met het "Waals water".

Negen jaar na haar overlijden in 1850, negen jaar na het oprichten van een steunfonds "à la mémoire de la Reine", wordt het witmarmeren praalgrafmonument (beeldhouwer Fraikin) ter ere van onze eerste koningin Louise-Marie van Orleans in een ruimte bij de oude St.-Pieterskerk geïnstalleerd.

Burgemeester Serruys ontvangt koning Leopold I en de hertog van Brabant ter gelegenheid van de inhuldiging van het Leopoldspringsas of de Leopoldjacht- of -spuikom (zie A op het kaartje van 1859: le nouveau bassin de chasse. De restanten van dit sas werden onlangs afgebroken tijdens de geulverbredingswerken), de Franse sluis (zie B) en de militaire sluis (zie C). Ook een nieuwe vuurtoren of phare werd eind 1859 voltooid ten oosten van de haven (zie D).

1885: Leopold II regeert 20 jaar. Op 1 juli roept hij Kongo-Vrijstaat uit tot een nieuwe onafhankelijke staat, waarvan hij de volstreckte alleenheerser wordt.

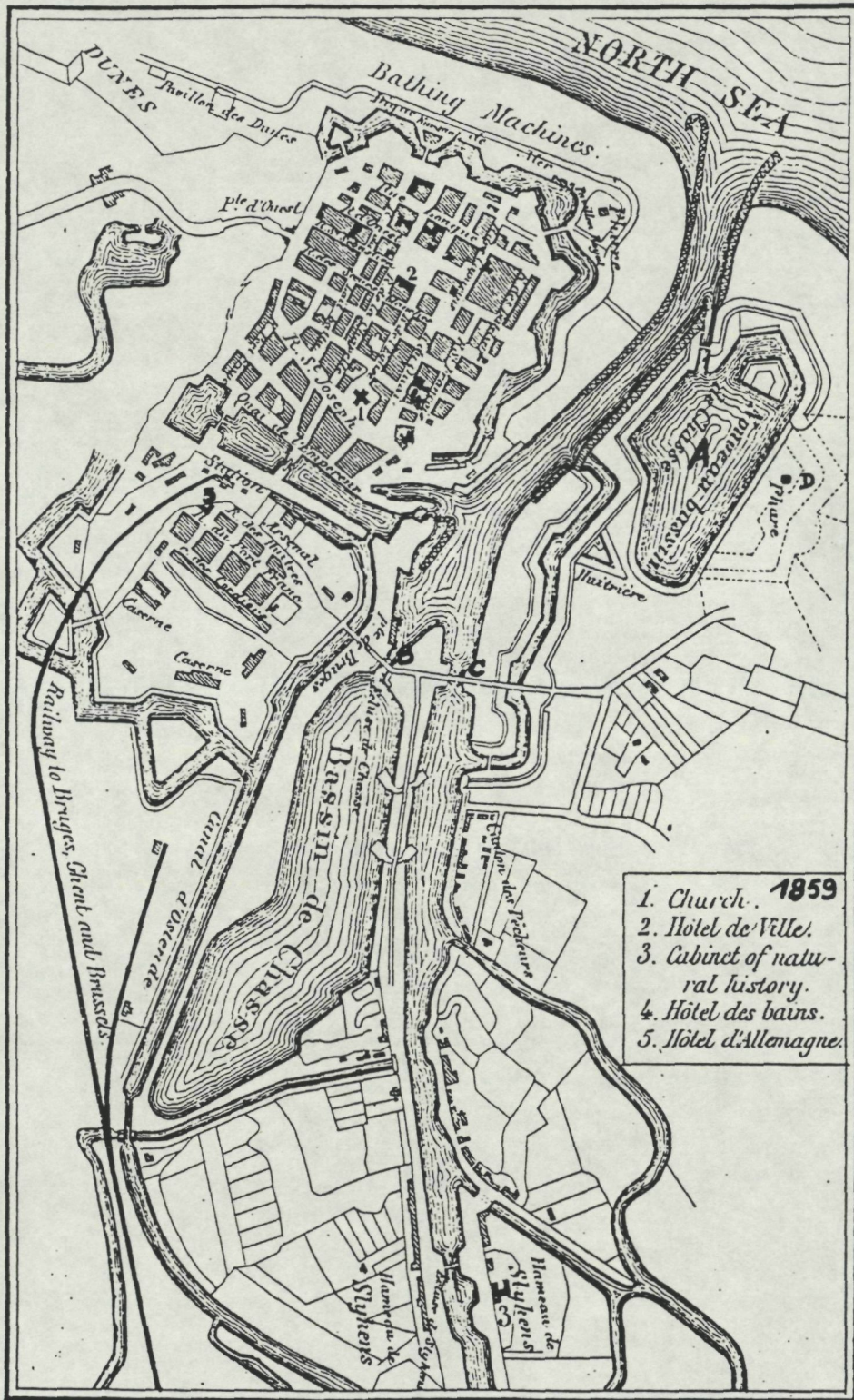
Aan onze kust wordt op 5 juli het allereerste stuk tramlijn met stoomtractie tussen Oostende en Middelkerke in gebruik genomen. De Oostendse Dominikanenkerk en de (officiële) Wellington Renbaan zijn twee jaar oud, het tweede Kursaal is er zeven. James Ensor vijfentwintig en Leopold II vijftig.

In "De Plate", maandblad van de gelijknamige Oostendse heemkring, jaargang 20, nr. 1, januari 1991, pp.10-12, maakte secretaris J.B. Dreesen een samenvatting van een beschrijving van Oostende omstreeks 1885. Daarvoor raadpleegde hij Karl Baedeker's "handbook for travellers BELGIUM and HOLLAND", 8ste ed., 1885.

Wat schreef men echter over Oostende toen België nog een adolescent was? Dat vinden we in "Weale's handbooks for tourists: BELGIUM, AIX-la-CHAPELLE and COLOGNE, an entirely new guide book for travellers with numerous historical and archaeological notes by W.H. James Weale (1)", London, W. Dawson and sons, 1859, 486p."

In Weale's reisgids is voor ons interessant: ROUTE 14: voyage from London or Dover to Ostend, met een "uitgebreide" beschrijving van deze Belgische kuststad en een kaart (die in dit artikel afgedrukt werd) van blz. 124 t.e.m. 129.

OSTENDE.

In wat volgt werden hoger aangehaalde teksten met elkaar geconfronteerd aangaande hun overeenkomstige gegevens. De versie van 1885 wordt verkort weergegeven, aangezien die nagelezen kan worden in "De Plate".

1. REIS VANUIT ENGELAND

- 1885 : van Londen naar Oostende op 2 manieren;
a) via Dover, 2 keer daags in 6.30 à 8 uur
b) met de stoomboten van de General Steam Navigation Compagnie in 10 à 12 uur (goedkoopst)
- 1859 : a) Londen-Oostende in 12 uur (7 uur om de Thames af te varen), 3 X per week met ijzeren stoomschepen van de General Steam Navigation Company.
b) Dover-Oostende in 4 à 5 uur; 1 overvaart per dag in beide richtingen. Er wordt ook 's nachts gevaren.
noot : passagiers die om 20.30 uur in Londen met de posttrein vertrekken, kunnen de volgende morgen om 10.15 uur in Brussel aankomen en om 16 uur in Keulen.
Grote haven- en waterwerken zijn gepland om de problemen met zandbanken en havengeuldiepte op te lossen.

2. LOGIES

- 1885 : de hotels op de Zeedijk zijn groot, nieuw en zeer duur. Daarna volgt een opsomming van de bijzonderste hotels, logementshuizen, restaurants en cafés met hun prijzen.
- 1859 : 8 "inns" (hotels/herbergen) worden vermeld : hotel d'Allemagne (bij spoorwegstation), hotel Mertian (Weststraat), hotel Fontaine (Langestraat), hotel des Bains (Kaaistraat), hotel de la Couronne (tgo. spoorwegstation), hotel Marion (Kerkstraat), hotel Lion d'Or en Ship hotel.

3. DRINKWATER

- 1885 : het drinkwater is niet veel zaaks. Het spuitwater in "siphons" kost 50 ct. en is op diverse plaatsen te krijgen.
- 1859 : WARNING! (waarschuwing) Reizigers moeten op hun hoede zijn voor het drinkwater dat over 't algemeen gewoon gefilterd regenwater is. De dichtste waterbron bevindt zich op 1,2 km van de stad (niet vermeld waar exact!).

4. INWONERS (en Engelse kerkgemeenschap)

- 1885 : Oostende telt 19.400 inwoners. De Engelse kerk (Lange-straat) had dagelijkse diensten om 11 en 15.30 uur. Chaplain was RV H.W. Overstreet-Fletcher, M.A.
- 1859 : Oostende telt 15.681 inwoners, inbegrepen 250 vreemdelingen, meestal Engelsen. De Engelse protestantse kapel bevindt zich in de Wittenonnenstraat en de heer Davis, dominee, ontvangt 80 pond van de Belgische staat. De geestelijke F. De Coene van de kleine kerk in de Capucijnenstraat spreekt Engels.

5. BEZIENSWAARDIGHEDEN

- 1885 : er zijn weinig openbare gebouwen die de moeite waard zijn : Sint-Pieters- en Pauluskerk met praalgraf 1ste koningin; ruime stadhuis op Wapenplein met op gelijkvloers "Cercle Littéraire" en op de 1ste verdieping de balzaal van het Kursaal; Sinte-Catharinakerk in de Christinastraat; Leopoldpark.
- 1859 : de stad telt weinig bezienswaardigheden :
-SS. Petrus- en Pauluskerk (1729): een houtgesneden preekstoel (1674) en een schilderij van Ph. de Champagne die de heiligen van het OT in aanbidding voor het Sacrament voorstelt. Op een werk van G. Bakereel staat de heilige Carolus Borromeus afgebeeld die de pestlijders in Milaan "bedient". Er is ook een prachtige door Grossé geborduurde vlag te zien.
-In het stadhuis (1711) hangt een mooi portret van Maria-Theresia van de hand van De Visch.

6. ZEEDIJK, PIEREN, OESTERS

- 1885 : bijzonder vermeld en uitgelegd worden de zeedijk met zijn nieuwe gebouwen, de Koninklijke Villa en de Wellington Hippodroom. De Estacade is een publieke promenade. Hierna volgt een summiere beschrijving van de haven en de vuurtoren is een aanrader. De oesterputten worden algemeen vermeld en krijgen voor hun produkten een hoge waardering. Kreeften worden uit Noorwegen ingevoerd en als nevenprodukt gehouden.
- 1859 : de zeedijk is ongeveer 12m hoog (breed?) en 800m lang. Hij werd geplaveid met rode bakstenen en afgezet met grote boordstenen in 1836. Samen met de 2 houten sta-ketsels die de haveningang markeren, vormt deze zeedijk vooral 's avonds een geliefkoosde wandelplaats. Buiten de Brugsepoort (zie kaartje 1859, aanduiding B) liggen de oesterparken waar Engelse oesters in zoutwaterbakken "vetgemest" worden en daarna als "Huitres d'Ostende" naar Brussel en Keulen vervoerd worden.

7. OOSTENDE ALS BADSTAD

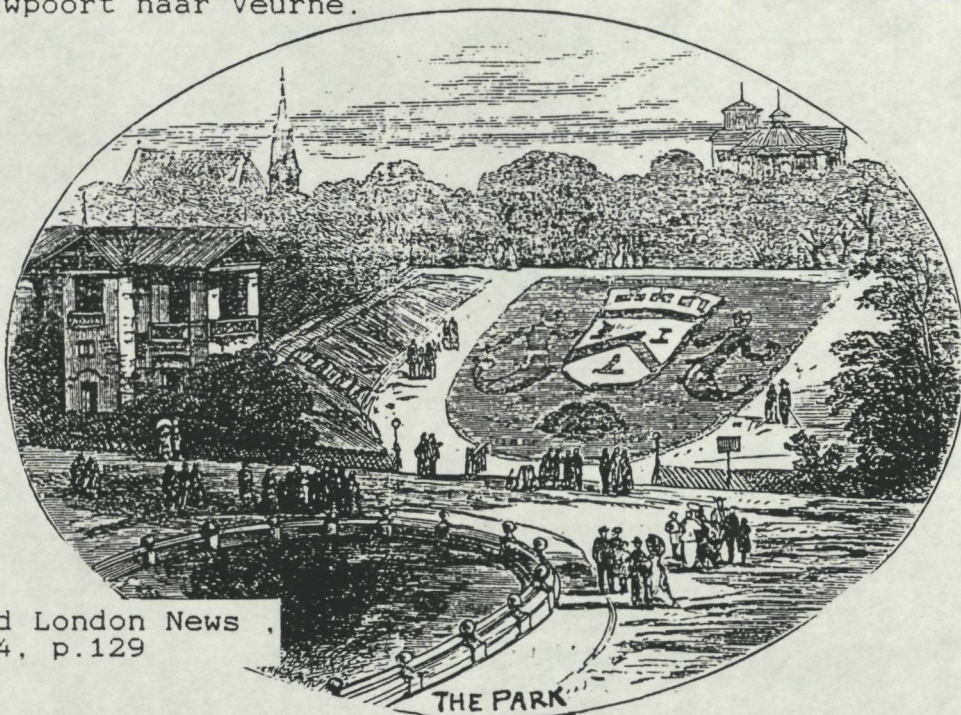
- 1885 : Oostende is één van de mondainste en meest cosmopolitische badplaatsen van Europa. Gedurende het seizoen (15 juni tot 15 oktober) trekt het 12.000 bezoekers van overal uit Europa. Men kan baden van 7 uur tot 19 uur. Ticketten voor het baden, badpak, handdoeken etc.. zijn te krijgen in een bureau op het strand. Strandtenten en - stoelen zijn te huur. Het Klein Strand worden aangeraden voor minder robuuste baders. Gebaad wordt meestal 's morgens zonder scheiding van de geslachten met uitzondering van het "Paradijs" dat voorbehouden blijft voor de mannen die het zonder badkostuum willen doen.
- 1859 : Oostende is een populaire badplaats ("watering-place") die gedurende de zomer veel door Duitsers en Russen bezocht wordt. Af en toe verblijft de Koninklijke Familie met haar gevolg in 3 burgershuizen in de Langestraat. Het badseizoen begint onmiddellijk na de zeewijding die altijd plaats vindt op de eerste zondag na 29 juni en het duurt tot oktober. De zee wemelt dan van de baders en baadsters die door de plaatselijke politie verplicht worden om badkledij ("bathing dresses") te dragen.

8. VERTIER EN ANIMATIE

- 1885 : dagelijks zijn er concerten in het Kursaal en drie keer per week zijn er bals in de balzaal van Kursaal (1ste verd. stadhuis) en in de instelling aan de oude vuurtoren op de zeedijk. Verder : koetsritjes, huur ezels en pony's, huur zeilbootjes, Panorama (Kemmelbergstraat), paardenkoersen op Wellington Hippodroom, kermis, processies.
- 1859 : in het stadhuis op het Wapenplein is het Casino ondergebracht met een danszaal van bijna 46m lang. In de matige lidmaatschapsbijdrage is ook de toegang tot het Kursaal op de dijk, de Cercle du Phare en het Prinsenhof inbegrepen. In dat park (vandaar Hofstraat!) concertteert de garnizoenskapel 3 keer per week. Onder het Casino (1ste verd. stadhuis) is een soort leesclub ondergebracht met diverse internationale kranten, biljart- en kaarttafels. Het dominospel heeft echter, zoals overal in België, het meest succes. Het kleine theater in de Weststraat is slechts één keer per week toegankelijk.

9.AANVULLENDE GEGEVENS

- 1885 : -veel vermeldingen van prijzen voor goederen en diensten.
-heel wat informatie over visserij, haven, gebouwen, gehuchten en omliggende gemeenten.
- 1859 : -het enige gras dat je in de stad kunt aantreffen, bedekt de omwalling, waarop niemand - zonder duidelijke reden - mag wandelen.
-de poorten van de stad worden op een bepaald uur gesloten : wie te laat is, moet een taks betalen en lang wachten voor hij/zij binnen of buiten kan.
-in het gehucht Slykens kan men in het huis van de heer Paret een kamer i.v.m. natuurgeschiedenis bezoeken.
-de trein naar Brugge etc., rijdt voorbij Slykens en stopt een eerste keer in het gehucht Plassendale.
-drie keer per dag reist een diligence in ongeveer 3 uur via Nieuwpoort naar Veurne.

" OSTEND... "

in : The Illustrated London News,
9 augustus 1884, p.129

(1) James (William Henry) WEALE (London 8.3.1832 - London 26.4.1917). Brits kunstkenner en -verzamelaar die zich in 1856 te Brugge vestigde, publiceerde een catalogus van het museum van de Academie te Brugge (1861), stichtte het tijdschrift "Le Beffroi" (1863) en maakte de catalogi van de tentoonstellingen voor middeleeuwse kunst te Mechelen (1864) en Brugge (1867), alsook voor belangrijke tentoonstellingen zoals "De Vlaamse Primitieven" (1902) in Brugge. Hij was bevriend met Guido Gezelle, met wie hij het tijdschrift "Rond den Heerd" oprichtte.
Bron : O. De Sloovere: W.H.J. Weale in Nationale Biografie XXX (1959) kol. 809-814.